

વિધાપીઠ પ્રાથમિકી સ્તર તુરત મંગાવો
અમદાવાદ સ્થિત મહત્ત્વ પાસ્ટેજ પણ માફ.

પ્રેમથી પતિવૃત્તા.

રામશંકર—

(ગઝલ.)

અરે બહાલી અકાળે હું, તુને મુકીને જાઉં છું
તજી જાતાં જીગર તલપે, અહિં છે ઓથ કોની તું. ૧
ગરીબી આવી છે પુરી, હવે છે એક ના આરો
જવા પરદેશમાં આજે, ધયો વિચાર છે મારો. ૨
કમાણી કંઈ કરી લાવું, પછીથી ઘેર હું આવું
પછી દીનો જાધા સુખે, મહામોજે વિતાવીશું. ૩
મુને બહાલી રજા દેને, ગરીબી હાલ મારો જે
મીટાવી હું દઉં તેને, કહે વિચાર તારો જે. ૪
ફી શું આમ જાઓ છો, નીરધારી શું ધારીને
દશા શું થાય તો મારી, વહો બહાલા વિચારીને. ૫
ઉછળતી વેલ ના વાળગી, પડે ત્યાં પય તણા વાખા
કહો કંવી રીતે બહાલા, વધે એ વેલની શાખા. ૬
કહોને આશરે કોને, મુકીને આમ જાવો છો
પ્રમાણીક કો પરે બહાલા, જાધો વિશ્વાસ લાવો છો. ૭
- અરે મુજ મીત્ર છે પ્યારો, રમણપંડયા તણા નામે
સુંપી હું તેડને જાઉં, પુછી તું આલજે તેને.

તારા— સ્ત્રીધાવે એ પાત પ્યારા, તમારી આ હવે દારા
 પતિવ્રતના બધા ધારા, દુખી થઈ સાચવે સારા. ૯
 કર્તા— ગયો છે રામજી રેતો, વિદેશે રે કમાવાને
 નથી ઇલાજ કે જડતા, વિરહ વહાલી સમાવાને ૧૦

પૂર્વ વૃતાંત.

કર્તા— સરીતા સરસ્વતી તીરે, વળી છે શહેર સીધપુરે
 હતો ત્યાં રામજી નામે, જનમીઓ વીપ્રના કુળે. ૧૧
 કુંવારી જીંદગી જાતી, અછત કન્યા તણી જેથી
 મળે પૈસો નહિ પુરો, ન પરાણી તે શક્યો તેથી. ૧૨
 નિશા પડતી હતી જ્યારે, તહાં ઉદગાર તે કાઢે
 રામ— સુનુ સમશાન સમ ઘરછે, મુનેનારી વિના ભાસે. ૧૩
 અકારી જીંદગી વાંઢા, તણી તો જગતમાં સૌથી
 લુપ્ત ભાસે જીવન માઈ, ગળેલું વન દીસે દવથી. ૧૪
 થઈ મોંઘી પડી મુને, હવે તો લાલ ચીંદરડી
 પલાયન પણ થઈ હાવે, તજી વિશ્વાસ ઉંદરડી. ૧૫
 સ્ત્રીઓ ના ઝાંખતી જરીઓ, તજી મારો ભરોસોએ
 હશે જીંદગીને ભાસ્યું, થતા અંતર વિચારો એ. ૧૬
 રજી ને હું દજી હાથે, કડું ખાવા અરે પણ હું
 ન પાણી કે ભરી આપે, અમુરે પાણી ભરવાનું. ૧૭
 સમારી સાધનો રાખ્યાં, મુશળ ને ખાણીઓ ઘાંટી
 છતાં ના કે ધડુ ધીરે, કહે મુને ગયો વાંઠી. ૧૮

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૌપીરાઝિટ વિભાગ]

અનુક્રમાક ૧૨૮-૭૧ યમીક

પુસ્તકનું નામ પ્રપંચ પતિપૂતા

વિષય

વશું કીધા બધા ભેગા, લઈને કોઈ પરણાવો
ફરે નારી વિના હું તો, વિના લંગોટનો બાવો. ૧૯
અરે આલમ વિષે વાંઢા, તણીતો છુંદંગી ભુંડી
બળે ના ભે અહિં નારી, વરૂ નારી ચીતા રૂડી. ૨૦

કર્તા— કહાડી એમ ઉદગારો, અરે એ રામજી રડતો
કરી સ્ત્રી સુખની યાત્રી, અરે એ રોજ કળકળતો. ૨૧
યુવાની ગઈ બધી વીતી, વિચારે હાય શું થાશે
તજ આશા બધી તેજો, હવે શું હાય પરણાશે. ૨૨
પ્રભુની છે કૃતિ ભારી, મહા ગરબુ અરે ધારી
મળ્યો જર લોભી કે એને, ગયો આપી અરે નારી. ૨૩
હવે એ રામશંકરે, તળેલા સાફ તો કીધા
રળેલા ભવ તણાપૈસા, લઈ કન્યા બધા દીધા. ૨૪
હતી સૌરાષ્ટ્રની કન્યા, પુરાં એ વર્ષ પંદરની
ઉંમર છે રામજી કેરી, કંઈ ચાળીસ અંદરની. ૨૫
હતી એ નામની તારા, સુકોમળ અંગની બાળા
કરે ચોવન તણા ચાળા, સ્વરૂપે સુંદરી દારા. ૨૬
ઘરેણાં પહેરવા માગે, પતિ પાસે અનુરાગે
પતિને રોજ રંભડે, સુખો સંસારનાં માગે. ૨૭
પાતની ગઈ જુવાની છે, ધીમા આવેશ અંતરના
નથી પૈસો પુરો પાસે, પુરે શું કોડ અંતરના. ૨૮
હતાં વાંઢાઈમાં સુખો, પળ્યાં પરણ્યા પછી તેતો. ૨૯
હવે નારી અકારી છે, સુખી વાંઢા રહ્યા તેતો. ૩૦

વિચારી રામશંકરે, જવા પરદેશમાં ધાર્યું
 રાણી લાવી પછી તારા, મનાવા આજ વિચાર્યું. ૩૦
 હવે તારા લાણી માગી, રત્નએ રામશંકરે
 ગયો પરદેશમાં પોતે, અતિશે મન ઉઘાટે. ૩૧

તારાની તાલીમ,

હવે તારા રહી અહિંઆં, અકેલી આપ આવાસે
 પતિ પરદેશમાં પોતે, ગયા લાંબી ધરી આશે. ૩૨
 અનેરૂ આજ યોવન તો, હતું તારા તાણું ખીલ્યું
 શરદના ચંદ્રના તેજે, બધુ જાણે હતું ઝીલ્યું. ૩૩
 સુકોમળ અંગ તેનું તો, હવે પુલકી રહ્યું આજે
 મદન વિરહે પતિ અંખે, પતિના પ્રેમની કાળે. ૩૪
 નથી ખાવા પીવા ગમતું, નથી શૃંગાર પણ ગમતા
 નથી સુખચેન કંઈ પડતું, નથી વિચાર કંઈ સમતા. ૩૫
 બની એ ખાવરી બાળા, કરે વિરહાનળે ચાળા
 પ્રતિદીન બારીએ બેઠી, કરે કામાતુરી ચાળા. ૩૬
 જતા રસ્તે નરો ન્યાળી, બુજાવે આજ અંતરની
 વળી નિશા પડે બ્યારે, સળગતી બ્યોત અંતરની. ૩૭
 મુંઝાતી આમ એ લલના, સમાવે શોક અંતરના
 મદનના મારથી ઝુરી, સમાવે લાપ તે તનના. ૩૮
 મદન જ્વરનાં ઉનાં આંસુ હવે તારા નીગાળે છે
 રટી પીચુ પિચુ પોતે, હીનો દુખેથી કાઢે છે. ૩૯

હતી તારા તણી સ્થીતિ, અરે આ વખતમાં આવી
તહાં એક નામની રેવા, ધરા સહીઅર તહાં આવી. ૪૦
હતી અહિં એકલી તારા, ધયો સહવાસ રેવાનો
પ્રતિદીન પ્રેમથી વર્તે, દીસં ન્યમ સ્નેહ બેનોનો. ૪૧

રેવાની એળખ.

હવે રેવા તણી હીન્દી, સુણી વાચક જરા લેશો
સુણી એકાગ્ર ચીતેથી, મુને કહેવા જરા દેશો. ૪૨
હતી એ વિપ્રની જાતે, ઉમર છે હાલ બેતાળી
વળી ઉંચા કુળે જન્મી, પીતાએ પ્રેમથી પાળી. ૪૩
પીતાએ જાળ લગ્નેથી, અરે તેનેજ પરણાવી
પુર ના બોલવા શીખી, છતાં હેવાતણે આવી. ૪૪
રહી પરણેત વરસા બે, પતિ સ્વર્ગે સીધાવ્યો છે
રહી એ જાળ રંડા ત્યાં, પતિ સ્વર્ગે સીધાવ્યો જ્યાં. ૪૫
યઇ વીશ વર્ષની ઉંમર, પીતા માતા પડ્યાં સ્વર્ગે
હવે રહી એકલી રેવા, સ્વછંદે આજ તે વીચરે. ૪૬
પીતા માતા હતાં તોયે, વળી વંડી હતી મુળની
વ્યભિચારે વળી પાતે, તજ મર્યાદ એ કુળની. ૪૭
ગઇ ઉમર બધી એમાં, હવે વૃદ્ધા ધવા આવી
હવે દીલાં પડ્યાં ગાત્રો, હવે વૃદ્ધા ધવા આવી. ૪૮
બધો ધધો પડી ભાગ્યો, દલાલુ તે કરી ખાતી
દલાલણુ નામથી રેવા, હવે એ છેજ એળખાતી. ૪૯

સહીઅરની શીખામણ.

- દલાલી માટે એ દેવા, અહિં તારા કને આવી
બની સહીઅર હવે સાચી, દીધી તારાને ભરમાવી ૫૦
- દેવા— કહે દેવા સુણો તારા, નઠારા હાલ છે તારા
પતિ પીટયો પડ્યો પંથે, દુખી તું છે હવે દારા. ૫૧
- બુવાની બંધ છે તારી, પતિ વિના અકારી આ
હવે કંઈ ચાર સોધી લે, સફળ જીવ્યું કરી તું બ. ૫૨
- તારા— અરે બેની કહ્યું સાચું, પતિ વિણ દેહ આ બાળું
નહિ રસ્તો મુને સુઝે, જીરીને દીન વિતાવું. ૫૩
- મતિ ના પહોંચતી મારી, સખી એ કામમાં કેમે
નથી પરનર કદી સેવ્યો, દીધાં હથીઆર છોડી મેં. ૫૪
- દેવા— રાખી શોચીશ ના હાવે, છળીલો ચાર લાવું છું
રમે તું રંગથી રોજે, સખી ના હામ હારીશ તું. ૫૫
- તારા— અરે આ બેનપણ એમાં, વળી વાંધો નહે એવા
ગયા સોંપી પતિ મુને, હતો જે મીત્ર પોતાના. ૫૬
- રમણ પડ્યા તણા નામે, વસે છે શહેર સીદ્ધપુર.
ચીકીત્સા માહ્યરી રાજે, વસે છે તે છતાં દુરે ૫૭
- દેવા— હબરો છો રમણ બેઠા, ભમાવી તેમને નાખું
તજી શીકર સખી મારી, ગણીને સત્ય હું ભાણું ૫૮
- કર્તા— દિલાસો દઈ ગઈ દેવા, હવે એ ચાર લેવાને
અહિં ઉમેદથી તારા, રહી છે વાટ જોવાને. ૫૯

બધું એ પ્યારને માટે, પ્રીતિ સત્કાર કરવાને
 કરી તૈયાર તો રાખ્યું, પ્રીતીનું પાન કરવાને. ૬૦
 વીત્યાં એ દીનને રાત્રી, વિચારો કંઈ ઘટે તારા
 બીજે દીને સવારે ત્યાં, વળી આવી તહાં રેવા. ૬૧
 અરે લાવી હતી સાથે, વળી ત્યાં ચાર તારાના
 હોતો સોની તણી બને, વળી એ ચાર તારાના. ૬૨
 રેવા -- બતાવી ચાર તારાને, વહી રેવા વળી ત્યાં તો
 સ્વીકારી ચારને તું લે, હવે તો ભાવથી ભેટો. ૬૩
 કતાં— કરીને ગોઠવી એવી, હવે રેવા ગઈ ચાલી
 રહ્યાં સોની અને તારા, ગઈ રેવા હવે ચાલી. ૬૪

ચારના પ્યારમાં તારા ચાને પ્રપંચ

બળ પહેલી.

હવે તારા તણાં ગાંઠા, ગયાં કંપી મદન મારે
 રહી આડું ઉભી બેતી, ચઢી એ ચુંદરી ચાળે. ૬૫
 મદન ઘેલો હોતો સોની, પુરી કંઠર્પની મૂર્તિ
 છટામાં એ છબીલો છે, લગાવી સ્નેહની સુરંગી. ૬૬
 હતી તારા ઉભી આઘી, જઈને ત્યાં અડ્યો તે તો
 રસીલી શું રીસાએ છે, કહીને કંઠ તે વળગ્યો. ૬૭
 તણને શર્મ એ તારા, અહો વલ્લભ તમે મારા
 કહીને કંઠ વળગી તે, રસીલા પ્રેમથી પ્યારા. ૬૮

મજ્યાં આશક અને માસુક, દઈ આલીંગને લેટી
 ગુબરી તે નીશા પ્રેમે, રસીલા ચારને લેટી. ૬૬
 સતી સહેવા તણી આશા, પતીને તેં દીધી પ્રેમે
 પ્રભુ બદલો તને દેશે, ચળે શું આજ તે નેમે. ૭૦
 પડ્યોને પાધર્યો રહેતો, હવે એ ચાર તારાનો
 ગૃહે કો દીન તે જાતો, સુવા આવાશ તારાનો. ૭૧

મિત્રની ફરજ અને કેદમાં તારા.

વિગત આ જે હતી બનતી, રમણ ના જાણતો તેતો
 હવે ધીમે ધીમે આવી, રમણ કાને બધી વાંતા. ૭૨
 ચઢાવી ક્રોધ અંતર તે, વદ્યો એવી અરે વાણી
 ગયો મુજ મિત્ર પરદેશે, ફરે શું નામપર પાણી. ૭૩
 ગયો સોંપી મુને નારી, સહન હું ના કરું તેથી
 બધા એ લેદ હું પકડું, ખુઝાએ દાઝ આ તેથી. ૭૪
 પુરી બાત્મી મગાવીને, રમણ રાત્રે ગયો ત્યાં તો
 હતી પાલીસ પણ સાથે, સજીને તે ગયો ત્યાં તો. ૭૫
 ખુણે જઈને છુપાયો છે, વળી પાલીસ છે સાથે
 તહાં સોની અને તારા, મજ્યાં બે સ્નેહથી બાથે. ૭૬
 રમણની આંખમાં ખટકયું, અરે આ દ્રશ્ય જોઈને
 ભીષણ તે નાદથી પાતે, વદ્યો ત્યાં બહાર આવીને. ૭૭
 પીશાચ્યા કૃત્ય આ કુડું, અમે નજરે નિહાળ્યું છે
 હવે હું ના તમો છોડું, નજરથી જેહ ભાળ્યું છે. ૭૮

સુણી સિપાઈ ત્યાં આવ્યા, તહાં બાંધી લીધાં બેને
 ગયા સિપાઈ દોરીને, પુરી દીધાં જઈ જોલે. ૭૬
 રમણ નિજ ઘેર તો જઈને, હવે સંતોષથી સુતો
 સવારે આપશું શિક્ષા, વળી વિચાર તો તેનો. ૮૦
 હવે અહિંયાં થયું શું છે, ગયાં તારા અને સોની
 પડી રેવા દલાલણ ને, ખરેખર છે ખબર તેની. ૮૧

રેવાનું કપટ પરાક્રમ.

પરાક્રમ શું કરે રેવા, વિચારો વાંચકો આજે
 ઉઠી નિજ ઘેરથી રેવા, ગઈ ઘર સોનીનું જ્યાં છે ૮૨
 હતી સોની તણી નારી, જગાડી રાત્રીએ તેને
 વહી ધીમે રહી પાતે, કરી બીના સજ્જા નયને. ૮૩
 રેવા— અરે શું બાઈ ઉઘો છો ? પતિ તમ આજ પકડાયો
 પડ્યો જોલે અરે હમણાં, ફસાયો પણ હતાં ડાહ્યા ૮૪
 સોનારણ—સુની સોની તણી નારી, સફાળી કુટતી ઉઠી
 પતિવીણ હું મરું આજે, વિધાતા શું હવે રૂઠી ૮૫
 એરે બેની મુને કાંઈ, ઉપાયો જો બતાવો તો
 હઉં ઇનામમાં કંઠી, ઉપાયો કંઈ બતાવોતો. ૮૬
 રેવા— સખુરી રાખ ચો બેની, હજુ ઉપાય છે હાથે
 તજી ભીતિ હવે તુતો, ધીમેથી આવ મુજ સાથે. ૮૭
 લઈ લે નોટ તું સોની, ભરીલે યાજમાં ભાતુ
 સજી શણગાર તું સોજો, હવે એ જોલમાં જતું. ૮૮

હુશે દરવાન બેઠા જે, અરે ત્યાં નોટ આ દેજે
 પછી તુંને શિખાવું જે, ધીમેથી વાત એ કહેજે ૮૯
 કહેને ત્યાં જઇ એવું, પતિ મારો પડ્યો જેલે
 પતીવૃત હું કડું નારી, જમું ના હું પતિ પહેલે. ૯૦
 દયા લાવી મને માટે, જવાદો જેલમાં આજે
 જમાડી નાથને આવું, જવાદો વૃતતણા કાજે. ૯૧
 વળી કહેજે ભૂખી હું છું, અરે સાહેબ દિવસની
 જવાદો જે દયા લાવી, કરીને રહેમ આ દીનની ૯૨
 જવા દેશે પછી તુજને, જઇ મળજે પતિ તહારા *
 પતિ તુંજ સાથ જે નારી, કહી બોલાવજે તારા. ૯૩
 બધાં કપડાં ઉતારાવી, પહેરી તું બધાં લેજે
 તહારાં તેહને દેજે, વળી મુજ નામ દઇ કહેજે. ૯૪
 પતિ તું સાથ જઇ રહેજે, અહીં તારાને મોકલજે
 લઇને થાળ તે આવે, વળી સાવધપણે રહેજે. ૯૫
 કર્તા— શિખાવી મોકલી એવું, ગઇ સોની તણી નારી
 જમાદારે જતાં રોકી, ધરી હિંમત વહી નારી. ૯૬
 શિખાવ્યા શબ્દ જે રેવા, વહી જે નોટ મૂકી જ્યાં
 જવા દીધી જમાદારે, ધીમેથી નોટ મૂકી જ્યાં. ૯૭
 ગઇ નારી જહાં જેલે, ઉતારી આપીઆં કપડાં
 લીધાં તારા તણાં પહેરી, પતિની સાથ બેઠી ત્યાં. ૯૮
 લઇને થાળ તે તારા, કરી ખાલી વળી પાછી
 ઘુંઘટ લાંગો ઘણાં ખેંચી, વળી ઉતાવળે પાછી. ૯૯

નિકળતાં ના જમાદારે, પૂછ્યું કે ના રહ્યા રોકી
 મરીને જર તણા જોરે, રહ્યા નીચી કરી ડોકી. ૧૦૦
 ગઢ તારા મળી રેવા, અતિ આનંદમાં આવી
 ગઢ ત્યાંથી પછી મુતી, અરે નિજ ઘર તે આવી. ૧૦૧
 રવિ ઊગ્યો સવારે જ્યાં, રમણુ આવ્યો કચેરીએ.
 દીધી ફરીઆદ નોંધાવી, રમણુ આવી કચેરીએ. ૧૦૨
 હતો જે જેલમાં સાંની, વળી તારા હતી સાથે
 કચેરી માહી લાગ્યા છે, કડી ઘાલી હવે હાથે. ૧૦૩

ચોર કોટવાળ ને દંડે

સાંની-ઉભાં ત્યાં જોઉંને રાખ્યાં, જવાળા પૂછવા માંડ્યા
 વઘો સાંની તહાં નારે, ગુન્હા કરવા અમે માંડ્યા. ૧૦૪
 નથી આરાજ્યમાં નિતિ, હવે અમથી ન રહેવાયે
 વગર વાંકે જો એ દંડે, નહિ એ કેરે રહેવાયે. ૧૦૫
 હતાં મુજનાર સહ મુતો, અરે આ વાસ મહારાએ
 તહાંથી રે મુને પકડ્યો, ઉભા છે શત્રુ મારાએ. ૧૦૬
 રહે નિજ કંથ ને નારી, ગણાયે જો ગુનેગારી
 હશે જો ન્યાય એવો તો, બધી આલમ ગુનેગારી. ૧૦૭
 નથી આ રાજ્યમાં રહેવું, ઈજત જો આમ લુંટાયે
 નથી આ રાજ્યમાં રહેવું, કદી જો શાહ દંડાયે. ૧૦૮
 કતી-મુણી આ વાત કેદીની, મુંઝાયા ન્યાયના કર્તા
 અજાયબ જોઈને ધાતાં, વિચારે કંઈ કંઈ કરતા. ૧૦૯

મૂકયાં ન્યાયાધીસે છોડી, રમણને દેઈને ઠપકો
 રમણવીલા મુખે ત્યાંથી, પડી ભાંઠો ગયો અઢકો. ૧૧૦
 જૂહે જઈને વિચારે છે, થયું અપમાન જે ભારે
 રમણ-હવે શું હાયરે કરવું, બળ્યું આ જીવવું મારે. ૧૧૧
 મુને ગઈ છેતરી નારી, દઈ તાળી સીધાવી તે
 લઈ અપમાનનો બદલો, કર્યું જીવ્યું સફળતો મેં. ૧૧૨
 જગતમાં કામીઓ કેમે, કદી છુટાં નથી પડતાં
 કદાપી દેવ દેવીનાં, ન તેને બંધ નાં નડતાં. ૧૧૩
 લગન લાગી અરે એવી, અહા સોની સહે તારા
 ન સોની સેજમાં છોડે, અતીશે કષ્ટમાં તારા. ૧૧૪
 લખીને રામશંકરને, ખબર હું પત્રથી આપું
 અહીં ખાત્રી ખરેખર હું, ખરા જીગર થઈ રાખું. ૧૧૫
 કતો- જણાવ્યું મિત્રને પત્રે, અહીં જે જે બન્યું છે તે
 વળી તેમાં લખ્યું એવું, હજુએ સાચવ્યું છે મેં. ૧૧૬
 કરીને જાપતો રાખ્યો, રમણલાલે એ તારાનો
 નહિ કંઈ દાવ તો ફાવે, હવે સોની બિચારાનો. ૧૧૭
 ઘણા મારે હવે આંટા, અરે રેવા દલાલણ તો
 તથાપી દાવ ના આવે, વળી સોની ઘણો ડરતો. ૧૧૮

અબળા કે સબળા.

અહિં તારા તણી જવાળા, વિશેષે સજગતી રહેતી
 નિસાસા નાખતી રોતી, નહિ તે કોઈને ઝેરતી. ૧૧૯

તારા-વદી ઉઠગાર અંતરના, હવે દે આપ સોનીને
 અરે ઓં ખાયલા સોની, ગયો શું આજ છોડીને. ૧૨૦
 પ્રથમથી ના વિચાર્યું મેં, કરી સોની તણી ચારી
 ભલે ચોરી કરી જાણે, નહિ પણ તેહની જારી. ૧૨૧
 કદાપિ મહં જો કેા હો, નહિ કેાને ગણે તેતો
 દિવાલો છો રહી આવી, ખરેખર વજની તેતો. ૧૨૨
 ભલે ને ખાઇ સાગરની, નીરેથી ધુધવી રહેની
 તથાપી સ્નેહની રીતી, ન ઢાંકી તો છતાં રહેની. ૧૨૩
 દલાલણને કહ્યું જઈને, જુડી સોની તણી ચારી
 છખીલો લાવ કેા સ્નેહી, જીવાની જાય છે મારી. ૧૨૪
 રેવા-દલાલજી તો વદી ત્યારે, ફીકર તું છોડજે બહેની
 છખીલો ચાર હું લાવું, મળી છે ભાળ તો તેની. ૧૨૫
 અહિં અધ ગાઉના છેટે, શીવાલય એક છે ભારે
 વળી એ ઘોર જંગલ છે, જવું ત્યાં તો પડે તારે. ૧૨૬
 તુંને ત્યાં ચાર તો મળશે, હંમેશાં જાય જો બેની
 ખરે રમખુત છે એતો, દીશે જોડી ખરી બેથી. ૧૨૭
 લઇ ઘોડી તહાં આવે, તુંને તો અંતરે લાવે
 લઇ પુંજ તણી વીધી, જજો શીવાલયે હાવે. ૧૨૮
 અનેરી મોજ ત્યાં માણો, દુઃખી ભવ સ્વર્ગને જાણો
 ન કેા ત્યાં માતવી આવે, વિના એ રાજવી રાણો. ૧૨૯
 છતાં ફીકર થતી મુજને, જશે શું એકલી તું ત્યાં
 વિકટ જંગલ તણો રસ્તો, વડૂ ને વાઘ પણ છે જ્યાં. ૧૩૦

કહે તુ જઈશ ત્યાં જેની, ખરેખર હામ ભીડીને
 ખરેખર સુખ ત્યાં મળશે, જશે જો જાત પીડીને. ૧૩૧
 તારા- વત્રી તારા તહાં વાળી, ફીકર મુને નથી એની
 બધાં નંદન વનો જેવાં, નિહાળું જંગલો જેની. ૧૩૨
 વરૂં ને વાઘ પાળુ મારું, ખરેખર શ્યામ જેવા છે
 ગાળું હું ચાર મારાને, અરે મુજ ઇષ્ટ દેવા છે. ૧૩૩
 કરૂં કપ્ટો સહન સરવે. મરૂં હું ચાર ને માટે
 ધરૂં હું ધ્યાન પ્રેમીનું, કરૂં હું રનેહને માટે. ૧૩૪
 કર્તા- સુખી દેવા ધર્મ રાજી, વચન તારા તણું એવાં
 વિચારી ઘેર ગઈ દેવા, ઘડીને ઘાટ એ એવા. ૧૩૫
 બીજે હીને સવારે તો, ઉઠીને તારા હવે હરણે
 ઉમંગે ચારને મળવા, જીગર તેનું ઘણું તલશે. ૧૩૬
 સમારી આધનો કીધાં, બધાં તૈયાર લેવાને
 સબ્બા શણગાર તો સોજે, પ્રણયની બાર લેવાને. ૧૩૭
 કરી તૈયાર ધાળીને, ભરી પુંજ તાણી વિધિ
 વળી હથીયારમાં તેજે, કટારી આધમાં લીધી. ૧૩૮
 હવે દશ વાગતાં તારા, ગૃહિથી નીકળી પોતે
 કહી પાડોશીને ચાલી, હજારો લોકને જોતી. ૧૩૯
 તારા- કહું પાડેશીને એવું, પતી પરદેશમાં વિચર્યા
 ખગર ના આવતી કંઈએ, છતાં પત્રો ઘણા પ્રેર્યા. ૧૪૦
 હશે જીવતા પતિ મારા, પડયો અંદેશ અંતરમાં
 કરૂં હું વૃત્ત હવે રોજે, જઈ મહાદેવ મંદીરમાં. ૧૪૧

સાતને છે પાત પ્યારા, પ્રભુથી કંઈકતો મોટો
 પતિ વિના સતીનો તો, બધો સંસાર છે ખોટો. ૧૪૨
 વિચારી અંતરે એવું, જવું મહાદેવ મંદીરે
 બગર તું રાખજે ઘરની, જઈ હું સસ્વતી તીરે. ૧૪૩

શીવાલયમાં ચારનો મેળાપ.

કર્તા- કહીને એટલું ચાલી, લીધો રસતો તહાં ગાલી
 ધરી મરદાઈ તે નારી, છકીને છાકમાં ચાલી. ૧૪૪
 બધું જંગલ વટાવીને, હવે શીવાલયે આવી
 નજર નાંખી દુરેથી તો, ગયો છે ચારતો આવી. ૧૪૫
 બધી નીશાનીઓ રેવા, તણી તો ચારને મળતી
 તપાસી તે બધી લીધી, દીધી થાળી જઈ વળતી. ૧૪૬
 લઈ એ ચાર રામાના, કરી શીવલીંગની પુજા
 ચાર- પછી તે ચાર ત્યાં બોલ્યો, રસીલી આવ ના મુંજ. ૧૪૭
 કહીને કંઈ તે વળગ્યો, મધુરી મેનકા મારી
 અતિ દુગ્ધા અને દુઃખો ભુલાવે આ છબી તારી. ૧૪૮
 રસીલી આવજે રાજે, અહીં આનંદથી રમશું
 મધુરાં લાવજે ભોજન, અહીં આનંદથી જમશું. ૧૪૯
 અહીં ના ખીક કોની છે, વરૂંકે વાઘ વનચરની
 અહીંતો આણુ મારી તો, નજર ના કો પડે નરની ૧૫૦
 કર્તા- કરી આનંદની ગોષ્ઠી, રમ્યો રતી રંગમાં સહેજે
 પછી વિદાય માગીને, વળી તારા કહીને તે. ૧૫૧

આફતમાં તારા

હવે એક દીનના થોગે, ગૃહેથી નીકળી તારા
 રસીલા ચારને મળવા, શજી શણગાર તો સારા. ૧૫૨
 વિકટ જંગલ જઈ પહોંચી, નહિ ત્યાં કોઈનો વાસો
 હતાં કોતર અને ઝાડી, જહાં છે વાઘનો વાસો. ૧૫૩
 થયું તું ચારને મળવા, ઘણું મોડું અરે તેથી
 અતીશે વેગથી જતી, હતી તારાએ ગભરાતી. ૧૫૪
 તહાં એક ત્રાડ મારીને, ગુફાથી કેશરી નીકળ્યો
 દબાવા એટમાં તારા, ગુફાથી કેશરી નીકળ્યો, ૧૫૫
 નિહાળી કેશરી તારા, ભુલેછે ભાન હૈયાનું
 થઈ શબવત્ તહાં ઉભી, ધરીને ધ્યાન મૈયાનું. ૧૫૬
 ન રહી શાન કે શુદ્ધી, વળી બુદ્ધિ ધની બુઢી
 મીઠાયાં નેત્ર તો ડરથી, થઈ ગઈ દેહ તો બુઢી. ૧૫૭
 તરાપે કેશરી જ્યાં તો, લગી ગોળી કપાળે છે
 સીધાચોં કેશરી સ્વર્ગે, ન તારા તેહ બાળે છે. ૧૫૮
 અવાજે ઉઘાડયાં નયનો, મરેલો કેશરી દીઠો
 અઘ્ઘાનક આમ ઉગારી, મધુરો કોણ એ મીઠો, ૧૫૯
 નજર ચોપાસ ફેંકીને, નીહાળે નાર નખરાળી
 તહાં તો દૂરથી આવે, ખુશી થઈ ચારને ભાળી. ૧૬૦
 નિકટ જ્યાં ચાર તે આવ્યો, કહી વલ્લભ પડી ભેટી
 યુગલ બુજ પાશમાં પેચી, ઘણી વારે રહી ભેટી. ૧૬૧

થયું ક્રોધક તહાં મોટું, વિચારે વાંચકે મારા
 રમણના પત્રથી પોતે, હતા તે રામજી આવ્યા. ૧૬૨
 વિદેશેથી અરે આવી, ગયા નીજ મિત્રને ગૃહે
 રમણને રામજી પોતે, ગયા છુપા રહી ગૃહે. ૧૬૩
 ગૃહે તારા નહિ દીધી, લીધું પાંડેશીને પુછી
 શીવાલયનો લીધો રસ્તો, બધું પાંડેશીને પુછી. ૧૬૪
 હતી ભુજપાશમાં તારા, અરે જ્યાં ચાર પોતાને
 રમણને રામજી ત્યાં તો, તહાં આવ્યા છે જોતાને ૧૬૫
 રમણ— રમણ હરખી વદો ત્યાંતો, બુઝ્યો આ રામશંકરતું
 નિહાળો નેત્રથી પોતે, કરેતો નાકરેતો શું ૧૬૬
 હવે હું જાઉં ચાલી, તમેને આજ બતલાવી
 મુને જોશે કદી તારા, રહે તે રીશ તે લાવી. ૧૬૭
 રામ— છતો ઘણું ખૂમ મારી છે, અરે તારા અરે તારા
 હજારે ખીક છે તુજને, કરેશું કૃત આ કાળાં ૧૬૮
 કર્તા— પતિના શુરને પરખી, ભણાવી ચારને દીધા
 પતિ પાસે જહાં આવે, પલાયાજી ત્યાં કરી લીધો. ૧૬૯
 કરીને ક્રોધ અંતરથી, અરે એ રામજી આવ્યો
 વિવિધ વાણી તણા બાણો, ખરેખર કોપ વરસાવ્યો ૧૭૦

તારાની બીજી પ્રપંચ જાળ

તારા— વદી ત્યાં હામ ધારીને, અરે તારા વિચારીને
 પતિ શું આ વદો વાણી, મુને શું હુદ્દા ધારીને. ૧૭૧

ન મેં જોટું કર્યું પ્યારા, વિચારી અંતમાં જોશો
 પતિવ્રતા પુરી હતો, બધે અંદેશ તો જોશો. ૧૭૨
 રામ-વધ્યો ત્યાં રામજી રોશે, નિહાળ્યું મેં નજરથી જે
 કરી ચતુરાઈનાં ચેનાં, કરે જોટું બરેમર તે. ૧૭૩
 કહેજે હોય જે કહેવું, હવે છેદ્દી ઘડી રામજી
 કરે હું ઘાટ તારો તો, બધું એ સત્ય આ રામજી. ૧૭૪
 તારા-વદી તારા મીડી વાળી, સુણો ઓ નાથ મારાંતો
 વિરહમાં આવના સેજે, વિચારો એ તમારાતો. ૧૭૫
 નહિ અંદેશ વડાલાંતો, પતીનો પત્ર પણ કેદી
 સતી શું સોખશે એવું, નહિ બનશે પતિ કેદી. ૧૭૬
 હતું એવું બન્યું મારૂં, જીવન હું કેમનો ગાળુ
 નિરાશા અંતરે આવી, ઘશે શોભાવ્યું શું કાળું. ૧૭૭
 વિચારી એ બધું વહાલા, અનુગૃહ પ્રાપ્તો લેવા
 અહીં જંગલ વીશે આવી, જંગલ્યા શંભુતો દેવા. ૧૭૮
 કરી પુજા ઘણા દીનો, કરી કાયર દીધા શંભુ
 ડરાવી કેસરી રૂપે, કસોટી કાઢવા શંભુ. ૧૭૯
 અરે આ કેશરી ખીકે, મુકાવી ઓ ગયો નર કેા
 ભલું કરશે પ્રભુ તેનું, કયો ઉપકાર મુજપર તો. ૧૮૦
 હવે તો નાથ મારાઓ, મુને મારો તમે હાથે
 હતિ તમ દર્શનની ઇચ્છા, પુરાવી તે હવે માટે. ૧૮૧

કર્તા-અરે આ વેળ તારાનાં, શુભીને રામશંકર તો
 થયો છે હીમસો ઠંડો, યુગની દહાય અંતરતો. ૧૮૨
 ગણી તારા સતી આચી, ગૃહે તે આચવી લાગ્યો
 ગણે દેવી સમી નારી, રમણ ના પાણુ હવે કાઢ્યો. ૧૮૩
 અહીં તારા કરી આળા, પતિને રીઝવે રીતે
 પતિવ્રત દાખવે પુરૂં, સતિ થઈ રહે રૂડી રીતે. ૧૮૪
 સતીનો ડોળ ઉપરથી, બધુંએ પોલ અંદરથી
 પતી વહાલા કહી ભેટે, છતાં નહિ ભાવ અંતરથી. ૧૮૫
 હશે જે કાગ રૂપાળો, ભલે દીર ભોજનો પીરસો
 છતાં વિદ્યા નહિ ત્યાગે, ગણીને માલ એ સરસો. ૧૮૬
 સુકોમલ વસ્ત્ર જઈ આપો, અહા મરકટ કરે કોઈ
 કરીદે ચીથરાં કાડી, ગણી ના કિંમતે કાંઈ. ૧૮૭
 હનું તારા તાણું એવું, પતિ ખ્યારે તજીને તે
 અવર નર ઇચ્છતી પોતે, ગણીને એજ વલ્લભ તે. ૧૮૮

તારાની ત્રીજી પ્રપંચ જાળ.

ગૃહે આવી હવે તેણે, મળી રેવા દલાલણને
 બીજે ત્યાં ચાર શોધ્યો છે, જતી તારા તહાં પણુ તે. ૧૮૯
 મુવાડી રામશંકરને, જતી તારા નીશાએ ત્યાં
 હતી અર્ધી નીશા ત્યારે, જતી એ ચાર તેનો જ્યાં. ૧૯૦
 અનુક્રમ આમ ચાલે છે, તહાં ના કોઈનું ચાલે
 ધણીએ છે ધણી રાજી, તહાં શું કાજીનું ચાલે. ૧૯૧

રમણલાલે બધું બધું, કરેશું તે બિચારે ત્યાં

હવે વિશ્વાસ તારાનો, કહે છે રામશંકર જ્યાં ૧૬૨

રમણ-ખમાયું ના રણમલાલે, કહ્યું તવ રામશંકરને

વીરા વિશ્વાસ શું કરતો, પરીક્ષા કાંઈ તું કરને. ૧૬૩

જતી તારા નિશાએ તો, રમીલા થાર આવાશે

તુને નીંદ્રા મહી મૂઝી, જતી બરી તણી આશે. ૧૬૪

સુણી વાળી રમણની આ, ચઢ્યો છે કોય અંતરમાં

વદ્યો ત્યાં રામશંકર તો, રમણ વિચાર અંતરમાં. ૧૬૫

રામ-નહિ તારા કદી એવી, સતી સાક્ષાત છે સાચી

હીસે સ્ત્રીની પરીક્ષામાં, મની તારી હવડ કાચી. ૧૬૬

મને માની પ્રભુ પોને, કરે સેવા સુચી ભાવે

વિચારે તેહના ખોટા, મુને સ્વપ્ને નહિ આવે. ૧૬૭

રમણ-રમણ આ સાંભળી વાણી, કહે છે રામશંકરને

સતી તારા ભલે બણે, પરીક્ષા બં જઈ કર ને. ૧૬૮

સમી સાંજે મુતી વખતે, ઊંઘ્યાનો ઊખ તું કરજે

છતાં એ કાળજી રાખી, બધું એ ધ્યાનમાં ધરજે. ૧૬૯

પછી તારા જહીં નીકળે, પહેલો તું જ નીકળજે

જતી તારા જહાં રોજે, તહાં પાછળ ધીમે જાજે. ૨૦૦

ઉઘાડે દ્વાર જે ઘરનું, તહાં પહેલો જજે પેસી

પલંગ ત્યાં પાથર્યો રહેતો, નીચે તેની જજે પેત્રી. ૨૦૧

પછી શું થાય છે ત્યાંતો, નિહાળી આંખથી લેજે

છતાં બે હોય ખોટું તો, મને કપડે પછી દેજે. ૨૦૨

કર્તા- સુણી એ રામશંકર તો, ગયો છે ઘેરતો ત્યાંથી
 જમી પરવારીને પોતે, સુતા નીસા પડી ન્યાંથી ૨૦૩
 ઉઘ્યાને ડોળ કીધો છે, સતીનો પાર લેવાને
 છતાં ના જાગતો બોલે, સતીનો પ્રેમ જોવાને. ૨૦૪
 ગઈ અર્ધી નીસા ન્યારે, પતિ ઉઘ્યો હવે જાણી
 કહી પતી એ પતી મારા, બોલાવ્યો સાદને જાણી. ૨૦૫
 છતાં એ રામશંકર તો, મુખેથી ના વઘો વાણી
 પતિ ઉઘ્યો હવે પુરો, ગૃહેથી નીકળી જાણી. ૨૦૬
 દીવો ખુઝાવી નાખ્યો ને, નીકળવા જાય ન્યાં તારા
 ઉડીને રામશંકરે, ગણ્યા પહેલાંજ અગીયારા. ૨૦૭
 ગૃહેથી નીકળી તારા, પછીથી દ્વારને વાસ્યું
 ઢળેને ખડારથી સાંકળ, ઉપર તાણુ વળી વાસ્યું. ૨૦૮
 પછી નીર્ભય થઈ પોતે, સનમ સેવા મહીં ચાલી
 ગઈ તે ચારને પાવા, ભરીને પ્રેમની ખ્યાલી. ૨૦૯
 પહોંચી ચારને દ્વારે, નિશાની શુભ આપી ન્યાં
 ધીમેથી દ્વાર તે ઉઘાડ્યું, પ્રવેશ્યો રામશંકર ત્યાં. ૨૧૦
 પલંગ છે પાથર્યો તેની, ગયો સંતાઈ તે નીચે
 પછી તારા તહાં આવી, મદન મદન તાણી મીસે, ૨૧૧
 ક્યો પ્રકાશ દિવાનો, મદનનો ખડાર લેવાને
 પલંગે ચાર સુતો છે, ગઈ ત્યાં લેટ લેવાને. ૨૧૨
 પલંગની જાય ન્યાં પાસે, છુપેલા રામશંકરને
 અરાધુ તારા તણુ અડક્યો, પડ્યો છે જોમ તારાને ૨૧૩

ગઈ ચેતી તહાં તારા, વિચારી ત્યાં ઉભી પોતે
ઇસારો ચારને કીધો, પછી વાણી વદી પોતે. ૨૧૪

તારાનું પ્રપંચી સ્વપ્ન.

તાજાં તમારે ઘેર આવીછું, અંકેલી આજ નિશાએ
કર્યું મેં કામ જોખમનું, બધું એ નાથ આશાએ. ૨૧૫
નથી તમ ઘેર હું આવી, કરી વિચાર વ્યભિચારે
પતિ મારા જીવન આશે, કર્યું આ કૃત્ય અત્યારે. ૨૧૬
ગઈ કાલે નિશાએ તો, મુને એક સ્વપ્નતો આવ્યું
લયંકર નાદ સુણાવી, અરે મુજ કાળજી બાળ્યું. ૨૧૭
મહાદેવી વધાં આવી, પતિ ભક્તિ સતી તારી
ખરી છે શ્રેષ્ઠ સૌથીએ, કહુ વિચાર જે નારી. ૨૧૮
સતિ પંચાળીના સતમાં, બધા એ પાંડેવો પોતે
બળીને ભરમ થાતાંતાં, ઉગાર્યો ભીમસેને એ ૨૧૯
અરે એવી રીતે તારા, અને તારો પતિ બળશે
હજી પણ એજ ઉગરશે, વળી ઉપાય કંઈ કરશે. ૨૨૦
પૂછી મેં દેવીને જોયું, કંઈ ઉપાય જો આપો
પતિ મારો જીવે પોતે, બળે મારાં બધાં પાપો. ૨૨૧
વધાં દેવી પછી વાણી, પુછે શું તું ફરી બાણી
અવર નરના જજે ઘરમાં, થશે શું સત્ય ધુળધાણી. ૨૨૨
શીયળ ના લાંગ તું કરતી, વળી આદેશ એ આપ્યો
અરે મેં એજ કારણથી, તમેને ધ્રમ વળી આપ્યો. ૨૨૩

પતિ મારો હવે જીવશે, કહ્યું દેવી તણું કીધું
 અવર નરના ગૃહે આવી, કરમ જોખમ ભર્યું કીધું ૨૨૪
 હવે હું જાઉં છું મારા, ગૃહે દેવી વચન પાળી
 તમે ઘેર આજ આવેથી, ટકી આશા હવે મારી. ૨૨૫
 કહીને એટલું જ્યાંતો, વળે તારા અરે ત્યાંતો
 ચરણમાં રામશંકર તો, પડ્યો છે લેટતો ત્યાંતો. ૨૨૬
 રામ૦—નયન ભીનાં કરી રડતો, વઘો ત્યાં રામશંકર તો
 અથે સાક્ષાત આ દેવી, ઉતારી આજ અંતર તો. ૨૨૭
 સતી તારામતી જેવી, તુને તારા હવે જાણી
 ચઢી તું દ્રૌપદી જે છે, સીતા જ્યમ રામની રાણી. ૨૨૮
 પૂરો હું મૂર્ખ પામર છું, હજુ ના ઓળખી તુને
 શુંનો મુજ માફ તું કરજે, રજેને શ્રાપ દે મુંને ૨૨૯
 તજીને જાતની પરવા, તજીને ધર્મની પરવા
 બધુંએ જીવ મુજ માટે, ધર્મ તૈયાર તું મરવા. ૨૩૦
 પરિક્ષા આજ લીધી મેં, ન રોશે તું કદી ધાતી
 ચઢાવ્યો હું ચઢ્યો આજે, ભરાઈ ખીકથી છાતી. ૨૩૧
 તારા-વદી તારા તહાં વાણી, અહો ઓ નાથ મારા તો
 મને ચીંતા ન તેની છે, થશે શા હાલ મારા તો. ૨૩૨
 તમારી દેહને આજે, પડ્યું છે દુઃખ જે કાળે
 મને એ દોષ તો લાગે, કડ્ડ હું તેહને કાળે. ૨૩૩
 કતો-કહીએ કંઠને લઈને, અરે નીજ ઘેર તો આવી
 રહ્યાં પત્નિ પતિ સંખી, રમણ ના ત્યાં શક્યો ફાવી. ૨૩૪

હવે તારા વિચારે છે, પતિને જોમ છે ભાસ્યો,
 તજગરા માઘરા લે છે, કરી વિચાર તે ખાસ્યો. ૨૩૫
 હુંથી ના આમ રહેવાશે, હુખો આ કેમ રહેવાશે
 બધુ ખાધું પીધું ખાળી, મરું હું ચારની આશો. ૨૩૬
 ગદ્ય તે પાસ રેવાની, કહી આ હુખની કહાણી
 નીસાસા નાખતી બોલી, નયનમાં નીર તો આણી. ૨૩૭

રેવા— સુણી રેવા વદી વાણી, હજુએ હામ શું હારે
 તુંને જોડી દઉં ચારી, બધી ચીંતા પડી મારે. ૨૩૮
 અહિંથી ઘેર તું જઈને, થજે ધીમે ધીમે માંદી
 પતિ પૂછે કહે જે તું, થઈ છે વા તણી આંદી. ૨૩૯
 પતિ તું મોકલી મુજને, વળી બોલાવજે વહેલી
 પછીથી ચાર તારાને, મીલાવી દઈ શકું વહેલી. ૨૪૦

તારાની પ્રપંચ જાળ ચેથી.

કર્તા— સુણીને એટલું ચાકી, અરે તારા ગૃહે આવી,
 કરીને તાવનું જહાનું, સુંવાળી સેજ ખીછાવી. ૨૪૧
 રામ— થયા દીન એકને બે તો, પૂછે છે રામશંકર તો
 સહુણી શું થયું તુંજને, થયે શો દોષ અંદર તો. ૨૪૨
 તારા— વદી તારા સુણી વાણી, સહુણા શું વિચારે છે
 થઈ ગરમી તણી આંદી, હવે તો શું વિચારે છે. ૨૪૩
 બોલાવી લાવજો રેવા, દવા કઈ તે બતાવે તો
 સખી જીવજાન એ મારી, બોલાવો એજ આવે તો. ૨૪૪

તી-વિચાર્યું રામશંકરે, મરી નારી જશે મારી
ગયો બોલાવવા દેવા, અનેરા હીતને ધારી. ૨૪૫

હવે દેવા અહિં આવી, ગઈ તારા કને જ્યાં તો ,
મજ્યાં નયનો હસ્યાં બન્ને, કરી ગોષ્ઠી છુપી ત્યાં તો ૨૪૬

દેવા-બોલાવી રામશંકરને, પછી વાણી વદી દેવા
જરૂર પડશે હવે આજે, અનુભવી વૈદ્યકો એવા ૨૪૭

તમે અહિં આચરી બેસો, જઈ હું વૈદ્ય લાવું છું
ફીકરના ના હવે કરસો, જઈ હું ઝટ આવું છું ૨૪૮
કહીને તો ગઈ દેવા, સરસ કો વૈદ્યને લેવા.

અહિંયાં રામશંકર તો, કરે તારા તણી સેવા ૨૪૯
હવે દેવા ગઈ આવી, અનુભવી વૈદ્ય કો લાવી

જઈને ઘર વિષે વહેલી, હીધી તારાને બતલાવી ૨૫૦

વૈદ્ય-કરી નાડી પરિક્ષાને, પછીથી વૈદ્ય તો બોલ્યા

અહોહો રામશંકર એક તમારા ભાગ્ય તો બોલ્યાં. ૨૫૧

ઘણા છે કેસ ગંભીર તો, ગયો છે હાથથી તે તો
હબુએ કંઈક સાડું છે, મુને બોલાવ્યો છે તો ૨૫૨

હવે ફીકર નહિ કરશો, સુધારૂ કેસ આ સહેજે
તમારા ભાગ્યના યોગે, અહિં હું આવ્યો આજે ૨૫૩

કરૂ સુચના પહેલી હું, દવા ચાલુ કરૂં ત્યારે
પદ્મગની પાછળે બાંધો, વળી પડશે તમે જ્યારે ૨૫૪

વળી હું એટલું કહું છું. પથારી પાસના આવો
વધે તમદર્શને તે તો, ભુંડો છે દર્દનો દાંવા ૨૫૫

- પડે પડછાયો ના કોઢી, તમારો એજ તારાને
મટે આ દર્દ ત્યાં સુધી, ભુલી જાજોજ તારાને. ૨૫૬
- કર્તા-કહી 'હા' રામશંકર તો ગયો તે જહાર નીકળીને
ઉઠી બેઠી થઈ તારા, ખુશી થઇ ચાર ભાળીને. ૨૫૭
- ભાળ્યાં બંને અતિ સ્નેહે, હવે એ વૈદ્યને તારા
ભણે છે રામશંકરના, બધા વિચાર તો સારા. ૨૫૮
- રમી રંગે ગયો તારા, તણો તો ચાર વૈદ્યજ જે
કહીને તે ગયો એવું, હવે તો આવશું સાંજે. ૨૫૯
- ન જીવે રામશંકર તો, હવે તારાની સ્હામું તો
વળી એ રાખતો બાધા, કહી તારાને પામું તો. ૨૬૦
- હવામાં મીઠ શરબતો, હમેશાં એ પીતી તારા
શીરો સોજી તણો ઉપર, હમેશાં ખાય છે તારા. ૨૬૧
- હવે તો ચાલતી ગાડી, અહાહા? આમ તારાની
અરે પણ રામશંકરની, દશા ખુરી બીચારાની. ૨૬૨
- ગયો એક દીન તે તો છે, રમણનં ઘેર તો સાંજે
કરી વાતો બધી ઘરની, સુણી તે તો રમણલાલે. ૨૬૩
- રમણ-કરી કોષે થયો રાતો, રમણ આ વાત જાણીને
કહે છે મીત્ર મારાઓ, પડે શું કુપ જાણીને. ૨૬૪
- સતી તું ધારતો સીને, પુરી વાંઠેલ પણ એ છે
જરૂર જાણજે તું તો, અરે સાજી ખરેખર છે. ૨૬૫
- નથી આધી અને વ્યાધિ, ઉપાધી એક તારી છે
અધુરામાં પુરી માનો, ખરેખર મેખ મારી છે. ૨૬૬

કહ્યો જે વૈદ્ય છે સારો, ખરો એ ચાર તારાનો
 દવા બહાને કરે જાતી, ન કર વિશ્વાસ દારાનો. ૨૬૭

રામ-સુણી આ રામશંકર તો, થયો ક્રોધે અતિ રાતો
 વિચારી બોલતું ભાઈ, તજી ખોટી બધી વાતો. ૨૬૮

વિચારી બોલજે હાવે, જવા દઉં મીત્ર છું તેથી
 નીકર તકરાર તો થાશે, તુને એ દેવ છે તેથી. ૨૬૯

રમણ - રમણલાલે કહ્યું મારે, નથી લેવા અને દેવા
 ભલે ને ભાવથી ભાઈ કરોને તેમની સેવા. ૨૭૦

કર્તા-સુણી આ રામશંકરતો, રીસાઈ ઘેર તો આવ્યા
 સુતાં એકાંતમાં તેને વિચારો કંઈ ઘઈ આવ્યા. ૨૭૧

રામ- ખરું કહેવું રમણનું તો, હશે શું એ રીતે બનતું
 પરિક્ષા હું કરું તેની, હશે શું એ રીતે બનતું. ૨૭૨

તારાની તાવણી.

કર્તા-વિચારી એ રીતે સુતો, સવારે ઉઠતાં પહેલાં
 બધું એ કામ આટોખ્યું, થયો તૈયાર તે વહેલો. ૨૭૩

પક્ષજે છે સુતી તારા, બધું નીરખાય એ રીતે
 છુપાઈ તે ગયો ત્યાંતો, બધું જોઈ રહ્યો ચીત્તે. ૨૭૪

તહાં તો વૈદ્ય આવ્યો છે, તપાસી દેહ તારાની
 પછીછી મીઠ સરખતો, કરી શરૂઆત ધારાની. ૨૭૫

શરાબોની બરી પ્યાલી, કરી પીને અરે ખાલી
 થયાં શુભતાન તો તેમાં, પરસ્પર પાછને પ્યાલી ૨૭૬

પછી રંગે રમે જ્યારે, થયો ત્યાં રામશંકર તો
 છતો થાતાં વધ્યો વાણી, કરીને કોષ અંતરતો ૨૭૭
 રામ-હવે ના જીવતાં મૂક, કરો આ કૃત્ય શાં કાળાં
 નજરથી આ નિહાળીને, હવે ચક્ષુ ખુલ્યાં મારા ૨૭૮
 કર્તા-નિહાળી દૃષ્ય આ તારા, લગવ્યો વેશ તો પુરો
 પદી શબવત્ મીચી નેત્રો, લગવ્યો વેશ તો પુરો ૨૭૯
 વૈદ્ય-પછીથી વૈદ્ય તો બોલ્યા, અર્ચીતા આમ અકળાવો
 તમોને જોઈને તારા, અચંતન જો થઈ આવો ? ૨૮૦
 હતું જ્યાં દર્દ ભારે ત્યાં, હતો કરતો ચીકીત્સાહું
 તમોને વહેમ શું આવ્યો, હું તો છું તાત તારનો ૨૮૧
 સતી તમ સુંદરી એ છે, પતિ તમ ભાગ્યશાળી છે
 મહકતી કુલવાડીના, તમો ભોગીજ માળી છે ૨૮૨
 તમોને વહેમ જો આવે, હવે અહિં આ નહિ આવું
 તમારે સુજતું કરજે, નથી ઔષધ હવે પાવું, ૨૮૩
 કર્તા-કહીને વૈદ્ય તો ચાલ્યા, અતિશે કંપતી કાચે
 અતિ વાચાળ વાણીએ, હજુએ જીવતા જાયે. ૨૮૪
 ગયા છે વૈદ્ય જાણીને, હવે તારા જરા જાગી
 ઉઘાડી નેત્રને નીરખે, પતિ ઉભો છે હિષ્ણ ભાગી ૨૮૫
 પતિ મારા કહી વળગી, પતિના કંઠમાં જોરે
 વળી આંસુ ઉનાં લાવી, રડી ઉભી રહી કોરે ૨૮૬
 તારા-પછીથી તે વદી વાણી, પતી મારા તમો નીરખી
 અશકિત અંગમાં પુરી, છતાં એ હું ધણી હરખી ૨૮૭

મુને વૈદ્યે પીવાડીતી, દવા કંઈ ઘેનની આજે

પછીથી શું થયું મુજને, રહ્યું ના લાન તે આજે. ૨૮૮

કર્તા-નીખાલશ વાણી તારાની, સુણીને રામશંકર તે

હવે મનમાં ઘણું હરખ્યો, નથી કંઈ પાપ અંતરતો. ૨૮૯

રામ-સતી તું છે સહુણીઓ, નથી કંઈ દોષ તારામાં

હતો એ વૈદ્ય એવો તો, છતાં ના દોષ તારામાં ૨૯૦

ખીજે હું વૈદ્ય લાવું છું, બધું એ દર્દ તે કહાડે

પ્રીકર ના તું કરે વહાલી, બધું એ દર્દ મટાડે. ૨૯૧

બોલાવ્યો વૈદ્ય ત્યાં ખીજે, દવા કડવી પીવાડી જ્યાં

થમ દીન એકમાં સાજી, અકારી એ દવાથી ત્યાં. ૨૯૨

રમણ જે રામશંકરનો, ખરેખર મીત્ર છે ખ્યારો

પડી જુઠો ઘડી ઘડીએ, થયો તેનો અકારો છે. ૨૯૩

રમણ- રમણ વિચારતો કરતો, પુરો કમખખ હું થાતો

પડી જુઠો ઘડી ઘડીએ, બધો વિશ્વાસ તો જાતો ૨૯૪

ઘડું હું ઘાટ કંઈ એવો, કતી પકડાય જો તારા

મનાવું રામશંકરને, પડે પાસા છતા મારા. ૨૯૫

અરે તારા તણી મહીઅર, ખરેખર એક છે રેવા

ફસાવી તેહને ફેડું, કરી હું સાધના રેવા. ૨૯૬

અનોખી મીત્ર ફરજ.

કર્તા-ખીજે એક મીત્ર પોતાનો, રમણે આજ બોલાવ્યો

જરૂરી કામ વિચારી, જતાં સંદેશ તે આવ્યો. ૨૯૭

રમણ-એસાડી પાસને યોલ્યો, રમણ કહે મીત્ર એ મારા
 ગમે તો હામને દામે, ફસાવી લાવને તારા ૨૯૮
 મળો ને જઈ તમે રેવા, બધો એ ઘાટ એસાડે
 સીફારસ તેહની લઈને, કરો ચારી જઈ ભાડે. ૨૯૯
 મીત્ર-વધો મીત્ર રમણનો ત્યાં, શીકર નાના કરો તેની
 અહિંથી જઈને આજે, બખર તો લઈશ હું તેની. ૩૦૦
 કર્તા-કહીને મીત્ર રમણનો, જઈ રેવાગૃહે મળીઓ
 દઈને દામની આશા, બધો એ ઘાટ તો ઘડીઓ. ૩૦૧
 હવે તારા ગૃહે જતો, ગૃહેના રામજી હેત્રે
 રમી જારી પળે પાછો, છતાં ના દેખતું કેમે. ૩૦૨
 અનુક્રમ એ રીતે ચાલ્યો, ઘણા દીનો રૂડા રીતે
 પરંતુ રામશંકરને, હવે કંઈ લાગતું ચીતે. ૩૦૩
 ચીકીત્સા રાખતો કંઈએ, પુકે તારાતણી ફરતો
 જતો કંઈ બહાર બાજરે, ચોર્યાંતો આવતો વળતો, ૩૦૪
 છતાં પકડાયના તારા, ચતુર એતો ચતુરા છે
 બતાવીને ઘણાં બહાનાં, છુટી જતી ચતુરા તે. ૩૦૫
 ગયો છે રામશંકર તો, રમણને ઘેર તો વહેલો
 તહાં તો ચાર તારાનો, હતાં એ આવીઓ પહેલો. ૩૦૬
 રમણ-સુણે છે રામશંકર તો, છતાં તેને રમણ પૂછે
 કહે-તું વાત તારાની, તહાં બીના બનીશું છે ! ૩૦૭
 ચાર-કહે છે ચાર તારાનો, સુણો એ મીત્ર તો મારા
 હમેશાં જઈ જી હું તો, ગૃહે રમવા હવે તારા. ૩૦૮

ઘણા દીનો રમ્યો રંગે, શ્રીકરના કાંઈ ધારીતી
હવે તેના પતિ કેરી, કફા દષ્ટી જણાતીતી. ૩૦૬

છતાં તારા નહિ ડરતી, મુને ડર એજ લાગે છે
ભીડે તે હામ પશુ અગા, હવે તો હામ લાગે છે. ૩૧૦
કર્યો છે વાયદો કાલે, જવાનો ઘેર તારાને

ઘશે ત્યાં શી ગતી મારી, પુછું છું જીવ મારાને ૩૧૧
રમણ-રમણલાલે સુણી વાણી, કહ્યું તેને વળી એવું

ભલે તું જાયજો ભાઈ, મુને કહે જે અન્યુ જેવું. ૩૧૨

કહી આડું ઉડ્યો ત્યાંથી, હવે એ ચાર તારાનો.

રામ-વિચારે રામશંકર તો, અંધા આ યોગ તારાનો. ૩૧૩

જરૂર કાલે હવે લેવો, અને પકડી વળી આને,

કરું હું પાંસરી તારા, ખરા જારી તણા જ્ઞાને. ૩૧૪

કર્તા-ગયો તે ઘેર ઉડીને, વીતાવી રાત્રી ચીંતાએ

સવારે ઉડીને ગેઠો, ગૃહથી જહારના જાએ. ૩૧૫

ઉભો છે ચાર તારાનો, દુરેથી દેખતી તારા

નિહાળી રામશંકરને, બોલાવી ના શકી તારા. ૩૧૬

હવે તે જહાર નીકળીને ગતાવ્યું જ્ઞાનમાં તેને

જઈ સંડાસમાં પેસો, મૂકીને આવું હું તેને. ૩૧૭

ગયો તે જ્ઞાનમાં સમજી, ગયો સંડાસમાં પેસી

ન જાણું કોઈ તેવેથી, છુપી રીતે ગયો બેસી. ૩૧૮

તારા-હવે તારા ગંધ ધરમાં, કહે છે રામશંકરને

તમો રસોઈ સાચવજો, જઈ સંડાસ અંદરને. ૩૧૯

કર્તા- ભરોસે રામશંકર તો, જઈ બેઠો રસોડે તો
અહિં તારા હવે હેતે, ગઈ છે ચાર રોડે તો. ૩૨૦

રમીને ચાર સહરંગે, હવે તો નીકળી તારા
પછે ચારે થઈ નીર્ભય, ગણ્યા હેતેથી અગીઆરા. ૩૨૧

ગયો રામશંકર તો, રમણને ઘેર તો સાંજે
અરે ત્યાં ચાર તારાનો, કરી વાતો રહ્યો મોજે. ૩૨૨

રમણ-રમણે વાત તો પૂછી, અરે એ ચાર તારાનો
કહે તું શું બન્યું આજે, તુંને સોગન મારા છે. ૩૨૩

ચાર-વધો ત્યાં ચાર તારાનો, પુછો છો તો કહું છું હું
ખરેખર વાયદે ત્યાં તો, બીતાં બીતાં ગયો તોહું. ૩૨૪

પતિ તેનો હતો લડવો, લમાવી તેહને પુરે
રસોડે તેહને રાખી, મુને સંડાસમાં પૂર્યો. ૩૨૫

પછી સંડાસના બહાને, મળી મુને ગઈ તારા
પતિની આંખમાંનાંબ્યા, અહાહા? જીવતાહાળા. ૩૨૬

રમણ-સુણી હરબ્યો રમણ મનમાં, વળી પૂછ્યું વધારેનું
જવાનું કાલ તારે શું, દીધું શું તેહનું બાનું. ૩૨૭

ચાર-વધ્યો ત્યાં ચાર તારાનો, સુણી લે મીત્ર તું માણ
સુમારે બાર વચ્ચાનો, કર્યો છે વાયદો તારા. ૩૨૮

જવાનો હું જરૂરે તો, અહાહા? વાયદે પુરે
અરે ના બહિં જો હું તો, જરૂરે તો મરે ઝુરે. ૩૨૯

કર્તા-કહીને એટલું ઉઠ્યો, ગયો છે ચાર તારાનો
હવે એ રામજી કેરી, સ્થિતી શી થઈ બીઆરાની. ૩૩૦

રમણલાલે ટકોર્યો છે, સતીની આગતી સારી
 અરે એ રામશંકર શું ? સતી તારા ઘણી સારી. ૩૩૧
 નીચું ઘાલી રહ્યો પોતે, અરેરે રામશંકર તો
 ઉઠી સ્ત્રી કૃત્યની જવાબા, બળ્યું દુખેથી અંતર તો ૩૩૨
 સુણીને મીત્રની વાણી, ગયો છે રામશંકર તો
 ગૃહે તે જઈ સુતો પોતે, બળે છે આજ અંતર તો ૩૩૩
 વિચારી તે સુતો ધરમાં, સવારે તે ઉઠ્યો વહેલો
 બધુંએ કર્મ આટોપી, થયો તૈયાર તે પહેલો. ૩૩૪
 વખત જ્યાં બાર વાગ્યાના, થવા આવ્યો અરે ત્યારે,
 જઈને રામશંકર તો, અરે બેઠો જઈ બહારે. ૩૩૫
 સજી હથીઆરને બેઠો, અરે એ ચાર જોવાને
 તહાં તારા ગ્રીસો પાડી, વળી લાગીજ રેવાને. ૩૩૬
 ઉઠીને રામશંકર તો, વળી ધરમાં જઈ જુવે
 પડી તારા ઘસે ચરણો, બુમો પાડી ઘણું રૂવે. ૩૩૭
 અરેરે જીવ આ જાશે, હવે ના આમ રહેવાયે
 દવા દારૂ કરો કંઈએ, અરે ના કષ્ટ રહેવાયે. ૩૩૮
 મુઝે છે પેટની આશા, પડી આ ગર્ભ તો જાશે
 અરેરે સાઠ વરસે પગુ, નહિ સંતાન શું થાશે. ૩૩૯
 પતિ મારા હવે દોડો, ઇલાજ કોઈ જો હોયે
 બોલાવી લાવજો તેને, ટકે આશા કદી જોયે. ૩૪૦
 અહિંથી હાંક મારોને, ગૃહે જો હોય પાડોશજી
 કરે આશ્વાસના મારી, પછી જાજો બીજે તો પણ. ૩૪૧

- રમ-સુણીને રામશંકર તો, કરે વિચાર મનમાંહી
જરૂરે વાત આ સાચી, મુકુ પાડેશીને આંહી. ૩૪૨
- અહિં પાડેશીને રાખી, ખીજે હું જઈ જોલાવા
ખમી એ વાત સાચી છે, પછી સંદેહ શા ખાવા. ૩૪૩
- કર્તા-ઉભો રહી બારણે પોતે, પછીથી હાંક મારી છે
મુણી પાડેશની સ્ત્રીએ, વળી વાણી ઉચારી છે. ૩૪૪
- અરે આવી તહાં દોડી, પહેરીને નવી સાડી
જઈ તારા કને બેડી, વળી તે ઘુંઘટો કાઢી. ૩૪૫
- પછીથી રામશંકર તો, ગયો છે દાઢ જોલાવા
અહિં પાડેશીને તારા, રમે કાવા અને દાવા. ૩૪૬
- હતો સ્ત્રી વેશમાં પોતે, અરે એ ચાર તારાનો
રમ્યાં છે બેડે ત્યાં રંગે, તજી વિચાર સારાનો. ૩૪૭
- હવે જ્યાં રામશંકરનો, થયો છે વખ આગ્યાનો
તહાં તો ચાર તારાનો, થયો તૈયાર જાવાનો. ૩૪૮
- રખુચક તે થયો ત્યાંથી, પહેલાં રામશંકરના
હવે ત્યાં રામશંકર તો, જોલાવી દાઈને આગ્યાં. ૩૪૯
- તારા-કરીને ડોળ તારાએ, કહ્યું સાડું થયું મુને
તમારો હાથ છે સારો, પડ્યો છે ફેર તો મુને. ૩૫૦
- દઈ-ખુશી દઈઆણુ થઈ જોલાવી, મને ઇનામ તો આપો
અતિશે પુન્યના તાપે, તમારાં છે બાળ્યાં પાપો. ૩૫૧
- કર્તા-દઈ શીરખાવ સારો તો, કરી વિદાય તેને તો
થઈ ફરતી અને હરતી, થયું તું હુખ જેને તો. ૩૫૨

ખબર કહેવા ગયો સાંજે, રમણને ઘેર ઉલાસે
 તહાં તો ચાર તારાનો, હતાં જોડો વળી પાસે. ૩૫૩
 ગયો જ્યાં રામજી ત્યાં તો, રમણે વાત ઉપાડી
 કહે તારા ગૃહે જાતાં, થયું શું વાત કહે માંડી. ૩૫૪
 ચાર-વઘો ત્યાં ચાર તારાનો, પતિ તારા તણા પાછો
 ગયો સ્ત્રી વેશમાં હું તો, ઘયો તે જોઈને રાજી. ૩૫૫
 પતિને છેતરી કાઢ્યો, અરે દર્દ્યાણુ બોલાવા
 અમે રંગે રમ્યાં અહિંઆં, કરી કાવા અને દાવા. ૩૫૬
 બોલાવી દાઇને આવે, પહેલાં હું પડ્યો પથે
 પછી તારાતણી તેના, કરી સેવા હશે કંથે ૩૫૭
 રમીને આમ રંગેથી, અરે હું આવીએ આંટી
 કહ્યું સાચું ખરેખર આ, જુડું ના લેશ તે માંડી. ૩૫૮
 વળી કાલે જવાનું છે, સમી સાંજે અરે ત્યાં તો
 જઈ શું ઘેર તારાને, કસીના બીક છે જ્યાં તો. ૩૫૯
 કત્તા-કહીને આટલું ઉઠ્યો, અરે એ ચાર તારાને
 ખરેખર રામશંકરને, પતિ જાણે ન તારાનો. ૩૬૦
 રામ-સુણીને રામશંકરને, રૂવાંટાં છે થયાં ઉભાં
 અતિશે ઝેરનાં વચ્ચનો, હવે તારાપરે છુટ્યાં. ૩૬૧
 અરે સો પાપીણી નારી, પતિનું દાખતી તું તો
 સતીના સંખણી તું તો, પ્રપંચી તું ખરી છું તો ૩૬૨
 કત્તા-ગયો છે ઘેર તો રોષે, કહ્યું ના કાંઈ નારીને
 વિતાવી છે નીશા કંમે, બધું રાખ્યું વિચારીને ૩૬૩

રામ-કહું છે રામશંકરે, સમી સાંજેજ તારાને

સુવા હું જઈ છું આજે, જોલાવ્યો મિત્ર મારાએ. ૩૬૪

કહીને એટલું ચાલ્યો, ગયો ફરવા બનરે એ

કર્તા-અરે ત્યાં ચાર તારાનો, ખડો આવી થયો ત્યાંએ ૩૬૫

રમે આ બેઠે જ્યાં જારી, દીકાં એ રામશંકરે

હળાહળ દોષ છે આપ્યો, કયો વિચાર અંતરે. ૩૬૬

હવે આ બેઠેને ઘરમાં, પુરી સળગાવી દઉં હું તો

કદીએ નીકળી નાસે, રહું હું બારણે હું તો. ૩૬૭

કરી વિચાર તે એવો, જઈને આગ મૂકી છે

બગાડી ઘર હવે હાથે, દયા દીધી જ મૂકી છે. ૩૬૮

વળી ઘર આગળે આવી, અરે સાંકળ દીધી વાસી

સખાટો આગનો બેઠ, હવે તારા ગઈ ત્રાસી. ૩૬૯

તારા-વતી ત્યાં આર્ત વાગીથી, અરે એ નાથ મારા છે

કયો શો દોષ તો આજે, અરે શો દોષ દારાનો. ૩૭૦

બચાવો નાથ દારાને, તમારી કીંકરી હું છું

ગુના કીધા હજારો તે, બધાએ હું કબુતું છું ૩૭૧

અરે એ નાથ ના લેશો, અરે નીહોંષ સ્ત્રી હત્યા

બચાવો એકલી ગુને, નકામી ના કરો હત્યા. ૩૭૨

કદી દોષીત હું હોતું, મુને ત્યાગી તમે દેજો

સલ્લે કડકા કરી દેજો, ગમે તે દડ-તે. દેજો. ૩૭૩

અરે પણ છવ્વી કાઢો, નકામી ના મુને બાળો

પતિ મારા વિચારોને, મળે ના દહાવ કંઈ સારો. ૩૭૪

કર્તા-સુણી આ રામશંકરને, દયા છે અંતરે આવી
ઉપાડી બારણું દીધું, બચાવી નારીને લીધી. ૩૭૫

તારા-અરે એ બહાર નીકળીને, વદી તારા હવે હેતે
બગે કપડાં તણી પેટી, પતિ જો કાઢીએ તો તે. ૩૭૬
અરે એ પહેરવા આણે, બીજાં લાવવાં પડશે
બળી સાધન ગયાં હાવે, ઘણી અડચણ હવે નડશે. ૩૭૭

કર્તા-ગણે તો રામશંકરને, ઉતરયું વેણુ તારાનું
જઈ પેટી લીધી માથે, કંથું માનીજ તારાનું. ૩૭૮
ઉપાડી બહાર ને લાગ્યો, લઈ ત્યાંથી ગયા આઘાં
અરે ત્યાંથી ગયાં નાગી, બન્યાં તે હોય ન્યમ બાધાં ૩૭૯
હતો પેટી મહી છુપા, અરે એ ચાર તારાનો
અનિશે તારાથી તેનો, ઉડ્યો છવડો બિચારાનો. ૩૮૦
અનિશે તાપના જરે, છુટ્યો પેસાબ તો તેનો
અરે તે પેટીને વીંચી, વળી તે ઉતર્યો રેહો. ૩૮૧
અરે મુખમાં જઈ જોતાં, પડ્યું તે રામશંકરને
વળી તે સ્વાદમાં ખાડું, વિચારી આપ અંતર તે. ૩૮૨

ર.મ.૦-કહે છે રામશંકર તો, અરે તારા કહે શું આ ?
પ્રવાહી કાંઈ ખરે આ, ભર્યો પેટી મહી શું આ. ૩૮૩

તારા-વદી તારા વિચારીને, પતિ મારા નથી કાંઈ
હતી ગુલાબજળ શીશી, ઢળી તે વીણુ નહિ કાંઈ ૩૮૪
કર્તા-અરે એ રામશંકરના, તબાવ્યો વહેમ તારાએ
મૂઠી એકાંતમાં જઈને, અરે એ પેટી તારાએ. ૩૮૫

ગયો છે રામશંકર તો, મૂકી અહિં અંકડી તારા
ઉઘાડી ચારને કાઢ્યો, શુકન જોઇ ઘણા સારા. ૩૮૬

કર્યું છે ભસ્મ ખાળીને, અરે હાથે કરી ઘર તો
અરે તેથીજ તે પાતે, નથી પસ્તાવ તો કરતો. ૩૮૭

સવારે ઘર બીજુ રાખ્યું, અરે ભાડા તાણું ત્યાં તો
ગયો છે ખેસવા સાંજે, રમણુ આવાશ છે જ્યાં તો. ૩૮૮

ખરે કૌતક તહાં દીડું, જલાવ્યો ચાર જે ઘરમાં
દીઠો આવી અહિં ખેઠો, રમણુના આજ તે ઘરમાં ૩૮૯

રમ૦-રમણુલાલે વળી પૂછ્યું, કહે શું શું બન્યું કાંતે ?
વિગત માંડી કહે મુજને, મળ કંવી પડી કાલે. ૩૯૦

ચાર-કહે છે ચાર તારાનો, ગયો ધંધો હેવે ભુલ્લી
અરે મુજ માટ ઘર બાળ્યું, ગયો એ સુખ હું ભુલ્લી ૩૯૧

બચાવ્યો પેટીમાં ઘાડી, ઉપાડાવી પતિ માથે
થયો પેસાળ ત્યાં મારો, ગણ્યું ગુલાબજળ સાથે. ૩૯૨

હવે ના નહિ હું ત્યાં તો, મુને પસ્તાવ ધાયે છે
સમય એ સાંભરી મુને, હજુ કંપારી આવે છે. ૩૯૩

તારા તારાજ કરતાં રામશંકર રામશરણુ.

કર્તા- સુણી છે રામશંકર જહાં આ વાત કાનેથી
જઈને ઘેર તારાનો, કર હું ઘાત હાથેથી. ૩૯૪

ગયો તે ઘેર ધારીને, ઉતાવળથી જમી લીધું
 પછીથી મારવા તારા, બધું સાધન સજી લીધું. ૩૯૫
 અચાનક રામશંકરને, તહાં ચકરી વળી આવી
 ચીસો કંઈ કારમી પાડે, હવે પહોંચી ઘડી આવી. ૩૯૬
 રામ૦—હવે તો રામશંકરે, બધું જાણી લીધું જ્ઞાનું
 મુને આ ઝેર તો દીધું, પુરૂ તેં વેર તો વાળ્યું. ૨૯૭
 અરે જો પાપાણી નારી, તુને પડશે હવે કીડા
 જશે તું જીવતાં નરકે, ઘશે એવી તને પીડા. ૩૯૮

પ્રપંચી પ્રતિવૃતાનો અંતકાળ.

કર્તા—ગયો સ્વર્ગે કહી એવું, અરે એ રામશંકર તો,
 હવે રહી એકલી તારા, વિચારે આપ અંતર તો. ૩૯૯
 કુકર્મે કંઈ વધી તારા, ઘઈ રોગીષ્ટ પરિણામે
 થઈ ગરમી તણી ચાંદી, ગઈ બ્યાપી વળી રોમે. ૪૦૦
 પડને લોહી તો વહેતું, સુકોમળ અંગ જે રહેતું
 અતિ ગંધાય દુર્ગંધે, નથી એ દુઃખ સહેવાતું. ૪૦૧
 સદી ગઈ ચામડી સરવે, ગઈ શક્તિ ઉડ્યા કેરી
 નથી કોઈ આવતું પાસે, ઉજડ તેની થઈ શેરી ૪૦૨
 પોકારી પાણી માગે છે, છતાં ના કોઈ આવે છે
 થયા અન્નવિણ પશુ લાંબા, ન કોઈ કાંઈ આપે છે. ૪૦૩
 અરેરે એવી ત રાનો. ગયો જીવ તો વળી નરકે
 પડ્યો છે દેહનો આંહિં, ગયો જીવ તેહનો નરકે. ૪૦૪

(૪૪)

પડયું છે શબ તારાનું, છતાં ના આવતું કેાઈ
અતિ દુર્ગંધથી ત્રાસે, રહે દુરે રહી જોઈ. ૪૦૫
વિચારે વાંચકો મારા, વળી તારા વ્યભિચારે
લઈ તારા પુરે બદલો, સીધાવી નર્કને દારે. ૪૦૬
કહે કઠલાલકર એવું, કરી અનર્થ આનો ના
સહું કો સારતો લેજો, મુને કો દોષ દેશો ના. ૪૦૭

બુદ્ધિ વધારનાર—

ગમ્ભૂત સાથે જ્ઞાન આપનાર

રસીલી વાતા

ડૉક્ટર સાહેબ

ફેબ્રુ ૩, ૦-૨-૬ ટીકીટ મોકલી મંગાવી લ્યો.

બુકસેલર— જહુલાલ નારણદાસ

મુ. નડીઆદ

ઉમરેઠ બટવાડી પોળને નાકે આવેલા સરસ્વતી પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં
રતીલાલ બાળકૃષ્ણ ત્રિવેદીએ છાપી અને બુકસેલર જહુલાલ નારણદાસે
નડીઆદમાં આવેલા સ્વામીનારાયણના મંદિર સામે બંદવ પુસ્તકાલય-
માંથી પ્રગટ કરી.

આખા હિંદુસ્તાનમાં જુનામાં જુના અનુભવી કારીગરોને
હાથે તૈયાર થએલો

વગર ઇન્જને વાળ કાઢવા માટે

તાજશાહી સાબુ વાપરો.

તાજશાહી સાબુ-વાપરવાથી ચામડી બળતી નથી.

તાજશાહી સાબુ-વાપરવાથી ચામડી કાળી પડતી નથી.

તાજશાહી સાબુ-છેલ્લામાં છેલ્લી સુધરેલી કેશનથી તૈયાર થાય છે

તાજશાહી સાબુ-ટીનતી કેન્સી ડગ્ગીમાં પેક થાય છે

તાજશાહી સાબુ લાખી મુદત સુધી બગડતા નથી

તાજશાહી સાબુ ચુનો, દડતાલનો, ભેગ નથી

તાજશાહી સાબુ-દરેક અંગે વેચવા માટે એજન્ટોની જરૂર છે.

તાજશાહી સાબુ ત્રણ સાબુના બોક્સની કીમત ૩ ૧) છે

કેન્સી ગ્રાહકો વાચી નકલી-ખીન અનુભવીના હાથથી
તૈયાર થએલો સાબુ ખરીદ કરી ફગાતા ના

મળવાનું કેટલાકું.-

જે. ગોહડ સમીથ એન્ડ સન્સ.

પોસ્ટ બોક્ષ નંબર. ૩૨૪ મુ. મુંબઈ.

પનિ વિરહની આગમાં જગતી તારા

